

Eti Karınca

Etimergut Rehberlik ve Araştırma Merkezi resmi yayın organıdır. ISSN NO: 2149-2859

10.sayı(Mart 2019)

ETİ KARINCA SAHİBİ

ETİMESGUT REHBERLİK VE ARAŞTIRMA

MERKEZİ ADINA

Emine SAYAN

YAYIN İNCELEME KURULU

Evran ÇİÇEK

Gülfem ÇETİNKAYA

Aysun KARADAĞ

Emel TANRISEVEN

EDİTÖR

Sevgi BAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Sema TÜRKAY

Yazışma Adresi

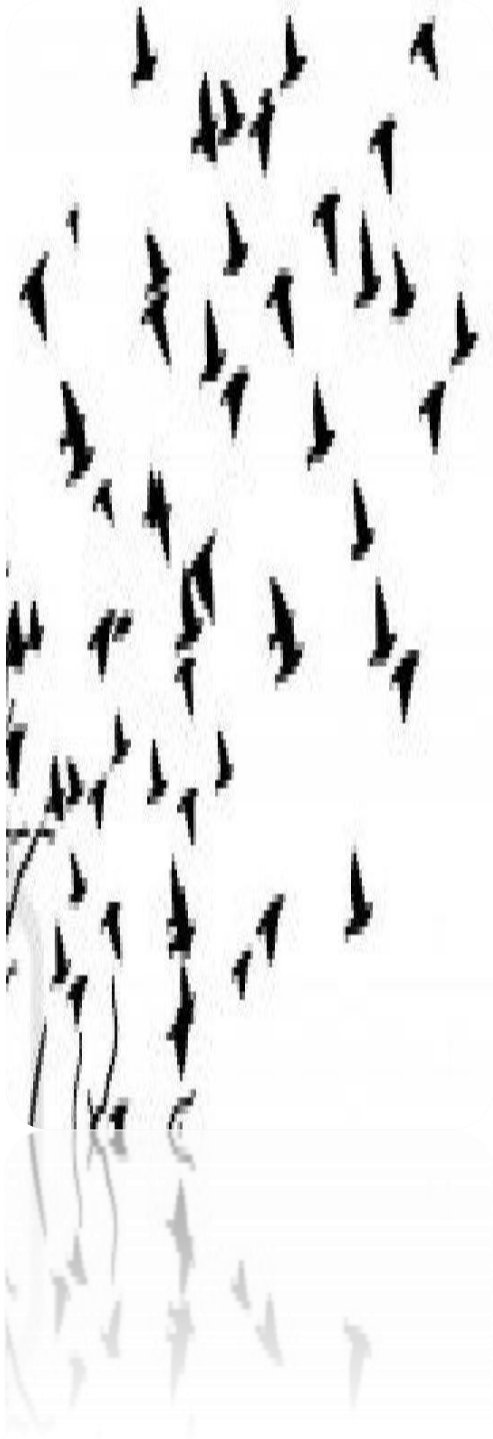
ETİMESGUT REHBERLİK ARAŞTIRMA

MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ

ETİLER MAH.1444.SOK. NO:1

Etimesgut/ ANKARA

ISSN:2149-2859

ZAMAN

Geçip gitmekte olan zaman çoğu şeyi içinde taşıırken taşıdıklarını hangi zaman diliminde nereye bırakacağı, bıraktığı yerde nasıl bir anlam oluşturacağını kendine saklamaktadır. Belki de bütün bu olup biteni anlayabilmek ve yaşananları kendi özgül ağırlığında değerlendirebilmek için ihtiyacımız olan şey yaşadığımız çağın dışında düşünebilmektir.

Sanırım hangi çağda yaşarsak yaşayalım, sevgiyi, iyiyi, bilgiyi, dostluğu, güzellikleri paylaşmak hayatımızı daha anlamlı kılacaktır. Zaman bunu nereye bırakırsa bıraksın bunu alacak güzel insanlar olacaktır. Güzellikleri taşıyan insanların çoğalması dileğiyle...

Sevgiyle kalın...

EDİTÖR

SEVGI BAL

İÇİNDEKİLER

EĞİTİMDE ŞİDDET SORUNU VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

LİSELERE GEÇİŞ SINAV VE YERLEŞTİRME SİSTEMİ

ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYLERİN EĞİTİMİNDE YENİLİKÇİ
YAKLAŞIMLAR

ACININ KOKUSU

BİR PSİKOLOJİK DANIŞMANIN DEFTERİNDEN

ÖLÜM BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ

BİR BİTİŞ Mİ, YOKSA BİR BAŞLANGIÇ MIDİR NOKTA?

RESİM TERAPİSİ

EĞİTİMDE ŞİDDET SORUNU VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

'Eğitim' ve 'şiddet' sözcükleri, anlamlarını düşündüğümüzde birbiri ile bağdaşmaz gibi görünse de, maalesef son günlerde eğitim kurumlarında meydana

Nisa Gökden KAYA

gelen şiddet olayları gündemdeki sıcaklığını koruyor. Şiddetin hiçbir türü, hiçbir şekilde çağdaş eğitim anlayışıyla bir arada düşünülemez. Ancak, eski zamanlarda öğretmenlerin öğrencilere istenmeyen davranışlar gösterdiğinde şiddet uyguladığı görülmekteydi. Günümüzde ise daha çok bir öğrenciden diğer öğrencilere, öğrenciden öğretmenlere, hatta velilerden öğretmenlere yönelik şiddetin endişe verici boyutlara ulaştığını görmekteyiz. Bu konu, nedenleri ve çözüm önerileriyle eğitim uzmanları tarafından ele alınarak değerlendirilmesi gereken bir sorun. Elbette bu sorun psikolojik danışmanları da ilgilendiriyor.

Dünya Sağlık Örgütü'ne (2017) göre şiddet; "kişinin kendisine, bir başkasına ya da bir gruba karşı, yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişim geriliği ya da ihmal ile sonuçlanan (ya da sonuçlanma olasılığı yüksek olan) kasıtlı güç kullanımı ya da güç kullanma tehdidi" olarak tanımlanmaktadır. Kısacası şiddet, istenmeyen, kasıtlı, planlı ve de yıkıcı ve zarar verici davranışlar olarak ele alınabilir (Dursun, 2011). Bu durumda, şiddet uygulayan kişi, olumsuz duygularını bu davranışlarla dışa vurmaktadır. Peki neden? Önce üzüntü, kızgınlık ve korku gibi olumsuz duygularını şiddetle ifade eden kişilerin bu davranışlarını irdelememiz gerekiyor. Bu kişiler, eğitim sisteminin içinde ve olumsuz

duygularını, şiddete başvurmadan ifade edebilecek, sorunlarını çözebilecek başka bir yol bilmiyorlar mı? Davranışlar öğrenildiğine göre, bu kişiler duygularını ifade edebilecek olumlu davranışları öğrenmeyip şiddet içeren davranışları öğreniyorlar. O zaman bizim okullarda verdiğimiz eğitimi sorgulamamız gerekiyor; çünkü okuldaki şiddet ve bunun bir türü olan zorbalık sadece okul yaşantılarını değil, ileriki yaşam dönemlerini de olumsuz etkileyen bir sorundur (Tatlılıoğlu,2018). Küçük yaşta şiddet gören kişi, bu davranışın yanlış olduğunu ve bunun yerine uygulanabilecek davranışları öğrenmediği takdirde, yetişkinliğinde şiddeti 'normal' karşılayıp uyguluyor. Böylece şiddet şiddeti doğuruyor ve bu bir kısır döngü şeklinde sürüp gidiyor.

Şiddetin ortaya çıkmasında bireysel, toplumsal ve çevresel etmenlerin tümünün etkileşimi rol oynamaktadır. Şiddetin ortaya çıkma şekilleri ve sebepleri, o toplumun kültürü ve sosyal yapısıyla yakından ilgilidir (Pınar, 2006). Okullarda ortaya çıkan en ufak bir anlaşmazlığı bile şiddet yoluyla çözüme davranışının temelinde de şiddet kültürü ortamında sosyalleşmiş çocukların ve ergenlerin hayatlarının önemli bir kısmında şiddeti görerek normalleştirmeleri yatmaktadır. Bu bağlamda okullardaki şiddetin oluşumunda aile, akran grupları, kitle iletişim araçları, sosyal çevre, sosyo-ekonomik düzey ve akademik başarı gibi faktörler etkili olmaktadır (Teyfur, 2014). Wehby (1994) şiddet davranışları hakkında dört hipotez ortaya koymuştur. Wehby'e göre şiddet davranışları; sosyal beceri eksikliğinden, pozitif ya da negatif pekiştireçlerden, çevresel eksikliklerden ve sosyal uyaranların bilişsel süreçteki eksikliğinden ortaya çıkmış olabilir.

Hökeleli (2007) toplumumuzda, sorunların kaba güç kullanımı ile çözümüne yönelik bir eğilimin var olduğu ve bu eğilimin kültürel bir temele dayandığı gerçeğine dikkat çekmekte; ataerkil yapının daha çok baskın olduğu bölgelerde, cesaret ve öç alma yönünde kışkırtıcı unsurların gözlendiğini belirtmektedir. Maalesef özellikle erkek çocuklarının kavgacı olması ve şiddet içeren davranışlar sergilemesi, bazı ailelerde normal karşılanmakta hatta desteklenmekte.

Görüldüğü üzere, şiddetin ortaya çıkmasında pek çok faktör etkili oluyor. Bu durumda şiddetin önlenmesi için de çok yönlü çalışmalar yapmak gerekmektedir. Öğülmüş (2006) okullarda şiddeti önlemek ve okul güvenliğini arttırmak için izlenebilecek stratejileri, politik, fiziksel, gözetim katılım ve işbirliği, eğitimde ilişki, öğrenciyle ilişkili ve genel stratejiler olarak sınıflandırmıştır. Elbette çözüm için yapılması gerekenlerin başında, öğrencilerimize sorunlarını barışçıl yöntemlerle nasıl çözecekleri öğretmek gelmektedir (Aybek, 2017). Farklılıklara hoşgörü ile yaklaşma ve çatışma çözme becerilerinin öğretimi konusunda psikolojik danışmanlara büyük görev düşmektedir. Aynı zamanda büyükler küçüklere örnek olduğu için veliler de unutulmamalıdır. Velilerin kişiler arası sorunların barışçıl yöntemlerle nasıl çözülebileceği konusunda bilinçlendirilmesi, öğrencilerimizin de bunu bir yaşam becerisi olarak benimsemesinde çok önemlidir. Umarım bir toplumsal sorun olarak artan şiddet olayları, yetkililer tarafından ciddi şekilde ele alınarak çok boyutlu olarak çözümü için çalışmalar yapılır.

KAYNAKÇA

- Aybek, Ş. (2017). Eğitim ve Şiddet: Eğitimde Şiddet ve Okul Güvenliği. www.egitimajansi.com adresinden erişilmiştir.
- Dursun, Y. (2011). Şiddetin izini sürmek: Şiddet nedir? *Felsefe Ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Güz, Sayı: 12, S. 1-18
- Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (2017). Violence and injury prevention. http://www.who.int/violence_injury_prevention/en/ adresinden erişilmiştir.
- Hökelekli, H. (2007). Çocuk ve gençlerde şiddet olgusu ve önlenmesine yönelik öneriler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(14), 61-78.
- Öğülmüş, S. (2006). Okullarda şiddet ve alınabilecek önlemler. *Eğitime Bakış*, 2 (7), 16-24.
- Pınar, N. (2006). *Görsel Medya ve Şiddet Kültürünün Orta Öğretim Öğrencileri Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tatlılıoğlu, K. (2018). Okullarda şiddet ve zorbalık üzerine. *Eğitime Bakış*. 14 (42), 70-76.
- Teyfur, M. (2014). Basında Yer Alan Okullarda Şiddet İle İlgili Olayların Değerlendirilmesi. *Elementary Education Online*, 13(4), 1311-1330.
- Wehby, J. H. (1994). Issues in the assessment of aggressive behavior. *Preventing School Failure*, 38(3), 24-28.

Dr. Nisa Gökden KAYA
Nasreddin Hoca İlkokulu
Rehber Öğretmeni

LİSELERE GEÇİŞ SINAVI VE YERLEŞTİRME SİSTEMİ

Geçtiğimiz yıl uygulanmaya başlayan LGS sınav ve yerleştirme sistemi uzun bir süreç ile son halini alarak netleőtti. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan son açıklamalar, bu yıl da LGS sistemi uygulanarak öğrencilerin liselere yerleőtirileceğini belirtmektedir. Bu sebeple öğrencilerin tüm hatlarıyla bu sistemi öğrenmeleri ve hazırlıklarını bu kapsamda yapabilmeleri adına Liselere Geçiş Sistemini tüm hatlarıyla ele almamız gerekmektedir.

Liselere Geçiş Sınavı adı verilen LGS sisteminde sınava girmek isteğe bağlıdır yani sınava girmek istemeyen öğrenciler sınavsız direk olarak yerel yerleştirme adı verilen yerleştirme türüyle ikametine yakın olan okullardan herhangi birini tercih edebilir. 2017-2018 eğitim öğretim yılına baktığımızda 1.009.260 8. Sınıf öğrencisinden 971.657'si sınava katılmayı tercih etmiş olup katılım oranı bir hayli yüksektir. Böylece sınava katılan öğrenciler hem mahalli yerleştirmeye göre tercihte bulunabilmiş hem de merkezi sınav (LGS) puanı ile lise tercihinde bulunabilmişlerdir.

Liselere geçiş sınavının niteliğine bakacak olursak; her öğrenci kendi ili ve ilçesi sınırlarında sınava giriyor olup bütün sorular merkezden Milli Eğitim Bakanlığı'na hazırlanmaktadır. LGS haziran ayının ilk haftasında cumartesi günü (01.06.2019) yapılacaktır. Geçtiğimiz yıl sınav sonuçları kısa süre içerisinde yani haziran ayı içerisinde ilan edilmiştir. Sınav çoktan seçmeli soruların yer aldığı, sözel ve sayısal olmak üzere iki bölüm ve iki oturumdan oluşmaktadır. Sınav temel dersleri içerecek şekilde toplam 90 soru ve 135 dakikalık bir sürede yapılmaktadır. Sınav 8. Sınıf ders müfredatını ve müfredatla amaçlanan kazanımları, MEB ders kitaplarına uygun müfredatı kapsar.

“Sözel Bölüm” ve “Sayısal Bölüm” olarak iki ayrı oturumda yapılan sınavda sözel oturum 75 dakika sayısal oturum 80 dakika ve

toplamda 155 dakika sürecektir. Sınavda çoktan seçmeli 90 soru yer almaktadır. Sözel bölümdeki soruların dağılımına bakacak olursak Türkçe 20, T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 10, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 10, Yabancı Dil 10 toplamda 50 soru yer almakta ve her soru için 1,5 dakika toplamda 75 dakikalık süre tanınmaktadır. Sayısal bölümdeki soru dağılımı ise; Matematik 20, Fen Bilimleri 20 sorudan oluşmakta olup her soruya 2 dakika ayrılmakta ve toplamda 80 dakika süre tanınmaktadır.

LGS'de 2017-2018 eğitim öğretim döneminde çıkan soruları yorumladığımızda, okuma alışkanlığı olan çocuklar yorumlama becerileri gelişmiş olacağı için daha avantajlı olmuşlardır. Eğer çok okuyorsak, okuma alışkanlığımız vardır ve okuma hızımız yüksektir. Soruların metinleri uzun olduğundan kitap okuma alışkanlığı olan çocuklar okuma ve anlama hızı gelişmiş olduğu için bir adım önde olmuşlardır. Sayısal bölümde ise mantık yürütme, analitik düşünme gücü olan öğrencilerin ve problem çözme yeteneği yüksek öğrencilerin avantajı olmuştur. Ayrıca, öğrenciler pek çok soru birkaç aşamalı ve uzun metinli olduğu için zamanı yetiştirmekte zorlanmışlardır.

LGS sınavına giren öğrenciler, sonrasında merkezi ve yerel yerleştirme olmak üzere 2 çeşit yerleştirmeye tabi tutulmaktadır.

a) Merkezî Yerleştirme; merkezi sınavla öğrenci alan fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, proje uygulayan eğitim kurumları ile mesleki ve teknik anadolu liselerinin anadolu teknik programlarına tercihler doğrultusunda merkezi sınav puanı üstünlüğüne göre yapılmaktadır.

b) Yerel Yerleştirme; öğrencilerin ikamet adreslerine göre oluşturulan ortaöğretim kayıt alanı, ortaokul başarı puanları (OBP), devam devamsızlık ve yaş ölçütleri göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Yerel yerleştirme ile adres bölgelerindeki liselere farklı akademik düzeylerde farklı ilgi ve birikimdeki öğrencilerin gelmesi böylelikle akademik çeşitlilik sağlanarak okulların başarı seviyelerinin dengelenmesi amaçlanmaktadır.

Yerleştirme s¼recinde ¼ğrenciler, ilk olarak Yerel Yerleştirme İle ¼ğrenci Alan Okullar ekranından tercih yapmaktadırlar. Yerel yerleştirmede tercihlerinden ilk 3 (¼ç) okulu kayıt alanından se¼mek kaydıyla ¼ğrenciler en fazla 5 (beş) okul tercihinde bulunabilmektedir. Yerel yerleştirmede ¼ncelikle ikamete g¼re okulun ¼ğrencinin kayıt alanında bulunup bulunmadığı birincil yerleştirme unsuru olarak kabul edilmektedir. İkamet alanları (Kayıt Alanları) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş olup her ¼ğrenci i¼in ikamete g¼re ayrı ayrı tercih esnasında listelenmektedir. Yani okul ¼ğrencinin ikametine yakın (kayıt alanında ise) ¼ncelikli olarak o ¼ğrenci okula yerleştirilecektir. Daha sonra ise 6. 7. ve 8. Sınıf ortalaması alınarak hesaplanan Ortaokul Başarı Puanı dikkate alınarak ¼ğrenciler puanı y¼ksek olandan başlanarak kontenjanlara yerleştirilmektedir. Puan eşitliği halinde ¼ncelikle ¼z¼rs¼z devamsızlık durumu dikkate alınmakta yine eşitlik olması halinde yaşa g¼re k¼¼¼k olan ¼ğrenci avantajlı olmaktadır.

¼rneđin; ikamet alanımızdaki okulda kapasite 70 kişi ama 100 kişilik başvuru var. 100 kişi nasıl elenip 70'i alınacak? Burada da ortaokul başarı puanı esas alınarak sırasıyla ¼ğrenciler yerleştirilecektir.

Yerel yerleştirme ile ¼ğrenci alan okullar i¼in tercihlerini yaparak kayıt işlemini tamamlayan ¼ğrenciler, istemeleri halinde merkezi sınavla ¼ğrenci alan okullar i¼in a¼ılacak Merkezî Sınavla ¼ğrenci Alan Okullar ekranından en fazla 5 (beş) okul se¼ebilmektedirler. Merkezi sınav puanı ile alan okullar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş olup her ilde merkezi sınavla ¼ğrenci alan fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, proje uygulayan eğitim kurumları ile mesleki ve teknik anadolu liselerinin anadolu teknik programlarını kapsayacak şekilde bu okullar listelenmiştir. Merkezi yerleştirmede ¼ncelikli olarak LGS sınav puanı yerleştirme unsuru olarak kabul edilmektedir. Puan ¼st¼nl¼đ¼ne g¼re ¼ğrenciler kontenjanlara sırasıyla yerleştirilmekte ve puan eşitliği durumunda ¼ncelikle ¼z¼rs¼z devamsızlık durumu dikkate alınmakta yine eşitlik olması halinde yaşa g¼re k¼¼¼k olan ¼ğrenci avantajlı olmaktadır.

Pansiyonlu Okullar tercih ekranından da en fazla 5 (beş) okul olmak üzere toplamda 15 okul tercihinde bulunabilecektir. Pansiyonlu okullar öğrencilerin yatılı olarak kalabildikleri okullar olup başvuruları pansiyonlu okullar tercih ekranından yapılmaktadır. Merkezi sınav puanıyla öğrenci alıp pansiyonu olan okullar bu kapsama dâhil değildir.

Yerleştirme sonuçları Temmuz ayının son haftasında ilan edilmekte olup sonrasında 4 kez Yerleştirmeye Esas Nakil tercihi hakkı öğrencilere sunulmuştur. Böylelikle Eylül ayına kadar öğrenciler tercihte bulunabilmektedirler. Burada aktarmış olduğumuz sınav sistemiyle ilgili bilgiler geçtiğimiz eğitim ve öğretim yılındaki LGS sınav sistemine göre açıklanan tercih kılavuzu ve bu eğitim yılı başında açıklanan güncel değişiklikler dikkate alınarak ele alınmıştır. Resmi LGS kılavuzu Mart-Nisan aylarında açıklanacak olup sınav sistemi kesin olarak bu kılavuz ile netleşecektir.

Sezer Aksu
Özel Eryaman Kültür Ortaokulu
Rehber Öğretmen

Zihinsel Engelli Bireylerin Eğitiminde Yenilikçi Yaklaşımlar

Engelli bireyler, toplumda hep “elinden tutulması” gereken bireyler olarak görülmekte / gösterilmektedir. Bu bireyler eğitimde ve yapılan çalışmalarda hep edilgen rollerde yer almaktadırlar. Bu çalışmada ise uygun koşullar sağlanırsa engelli bireylerinde etken roldeki bireyler olarak, kendi yeterlilikleri ölçüsünde “ellerinden tutulmaksızın” bağımsız ve güvenli yaşayabilmeleri ve dahası afet durumlarında kendilerini koruma becerisini kazanabilmeleri hedeflenmektedir.

Çalışmanın yapıldığı Şehit Rıfat Çelik İlkokulu Ankara’dadır. Okulda toplam şuan 860 öğrenci,44 öğretmen,32 derslik vardır. Okulda ayrıca kapalı spor salonu, yemekhane, 5 özel eğitim sınıfı ve proje odaları bulunmaktadır. 2015 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimde Yenilikçi Yaklaşımlar Proje yarışmasında özel eğitim öğrencileri için yapılan proje çalışması ile Şehit Rıfat Çelik İlkokulu Türkiye birinciliği elde ederek ‘Yenilikçi Okul’ ünvanı almıştır.

Proje çalışmasıyla öncelikle zihinsel engelli bireyleri okulun içinde görünür kılmak, diğer yaşlıları ile birlikte öğrenme ve yaşama pratiğini gerçekleştirmek hedefiyle, zihinsel engelli öğrencilerin ‘yaşam becerileri’ nin geliştirileceği sınıf dışı uygulama odaları açılmıştır.

2016’da proje geliştirilerek zihinsel engelli öğrencilerin ev içi yaşam becerilerinin öğretilceği “Yaşam Evi” uygulamaları okula, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği tarafından her yıl bir kuruma verilen ‘2016 Yılı Empati Ödülü’nü kazandırmıştır.

Okulda İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi kurma çalışmaları 2016 da tamamlanmış ve bunun sonucu olarak “Ulusal ve Uluslararası Sağlıklı ve Güvenli Okul” olarak Ankara’da belgelendirmeye layık görülen ilk okul olarak yerini almıştır.

Okulun özel eğitim bölümünde 10 özel eğitim öğretmeni, 23 zihinsel engelli öğrenci, 8 otizm tanılı öğrenci bulunmaktadır. 15 öğrenci hafif zihinsel engelli, 8 öğrenci orta-ağır zihinsel engel tanılıdır. Zihinsel engelli öğrenciler 6-11 yaş aralığındadır.

Okulun mevcut güvenlik eğitimleri programında tüm öğrencileri kapsayan rutin çalışmalardan özel eğitim öğrencileri de yararlanmaktadır. Ancak zihinsel engelli öğrencilerin, yapılan tatbikatlarda ve eğitimlerde afetler konusunda farkındalıklarının yok denecek kadar az olduğu gözlenmiştir. Afete hazırlık okul özel eğitim programlarına alınarak adım adım çalışmalar planlanmış ve eğitimlere ilk olarak özel eğitim öğretmenlerinden başlanmıştır. Okul - öğretmen - veli eğitimleri İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi kapsamında acil durum ve tahliye planları dahilinde, uzmanlar tarafından planlanarak verilmeye başlanmıştır.

Afet Yönetimi ve ilkyardım eğitimi ilk olarak 10 özel eğitim öğretmeni, 2 psikolojik danışman ve 3 okul idarecisi olmak üzere 15 personele verilmiştir.

Zihinsel engelli öğrencilerin afetlerden korunması için, bakımına destek olan 28 aile üyesine de Afet yönetimi eğitimi verilmiştir. Eğitim alan ailelere afet eğitim kitapçığı, afet planı ve acil durum bilgi kartları da ulaştırılmıştır. Okulda yapılan tatbikatlarda aileler de çocuklarına destek personel olarak yer almıştır.

Planlanan çalışmalar kapsamında Ankara Büyükşehir İtfaiye Müdürlüğüne “Yangın Deprem Kurtarma ve Tahliye Tatbikatı” na tüm özel eğitim öğrenci-öğretmen ve velileri katılmıştır. Tatbikat sonrası öğrenci ve velilere görevli personel tarafından yangın ve kurtarma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Zihinsel engelli öğrenciler için okulda uygulanan programda ilk uygulamalara 12 öğrenci katılmıştır. Afet risk azaltma ve afete hazırlık programı içeriğinde ilk amaç olarak kavram öğretimi plana alınmıştır.

Afet anında bulunduğu ortam konusunda farkındalık kazandırma; tehlike oluşturacak eşyaları (nesnelere) öğretme, programda yerini alan diğer bir amaçtır. Ortam farkındalığı kazandırma eğitimleri sınıf içinde ve yaşam evi proje odasında ayrı ayrı planlanmıştır. Zihinsel engelli bireylerin ev içindeki eşyaların afet anında farkındalığı, tehlike oluşturan eşya (nesnelere) farkına varma, ev içinde güvenli alanların farkındalığı konuları da programda yerini almıştır.

Kendini koruma; acil durum çantası hazırlama, güvenli yer bulma ve pozisyon alma, yaşam üçgeni oluşturma ve bekleme program içerisinde yerini alan diğer amaçlardır. Acil çıkış yerlerini öğrenme, itfaiye

numarasını öğrenme, yardım isteme, tehlike sembollerinin öğretilmesi, ikaz alarm simgeleri ve renklerin anlamı programda kazandırılması hedeflenen amaçlardır. Zihinsel engelli öğrencilerin Simulator eve alınarak deprem anında neler yapmaları gerektiğini göstermek daha kalıcı ve kolay bir öğretim olmuştur. Uygulamaya aileler de katılmıştır.

AFAD Deprem Simülasyon merkezinde izletilen çizgi film zihinsel engelli öğrencilerin ilgisini çektiği gözlenmiş, sonrasında yapılan eğitim ve uygulamalara merakla ve hevesle katılmalarını sağlamıştır. Zihinsel engelli öğrencilere kendini koruma; acil durum çantası hazırlama, güvenli yer bulma ve pozisyon alma, yaşam üçgeni oluşturma ve bekleme yaşam evi - sınıf içi ve AFAD eğitim merkezinde olmak üzere üç farklı ortamda anlatılmıştır. Bu sayede öğrencilerin birçoğunda bilgilerin hatırlandığı gözlenmiştir.

Eğitimde kullanılacak sunularla ilgili AFAD la işbirliği kurularak görsel ve yazılı sunu örnekleri edinilmiştir. Ancak sunuların normal gelişim gösteren öğrenciler için hazırlanmış olması, özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde bu sunuları mevcut şekliyle kullanımını güçleştirmiş ve zihinsel engelli öğrencilerin düzeyine uyarlama çalışmalarını gerekli kılmıştır.

Okul programına alınan tüm amaçlar sırayla, video-resim-canlandırma yoluyla, görsel-işitsel teknikler kullanılarak öğrencilere verilmeye başlanmıştır. Hafif zihin engelli bireylerin öğrendikleri kavramları çabuk unutuyor olması, çalışmalarda kullanılan yöntemlerin farklı (görsel-işitsel-canlandırma) olmasını ve belirli aralıklarla tekrar edilmesini, sözel ipuçları ve fiziksel desteğin de eğitim süreci içerisinde yer almasını gerekli kılmıştır. Tüm bu faktörler bir aradayken bile zihin engelli öğrencilerin afet bilincinin bütün olarak kavratılması uzun zaman alacağından çalışma amaç-hedef ve kazanımları okulda buldukları 4 yıl süresince programda yerini alacaktır. Okul afete hazırlık programında planlanan çalışmalarda, 15 personel, 12 zihinsel engelli öğrenci ve 28 veliye ulaşılmıştır. Hafif zihinsel engelli öğrenciler kendini ifade etme becerilerine sahip olduğundan bir önceki öğrendiklerinin bir kısmını hatırladıkları gözlenmiştir. Ancak zihinsel engel oranı yüksek ve konuşamayan öğrencilerin katıldıkları eğitimlerden ne düzeyde yararlandığı henüz ortaya çıkmamıştır.

Programda; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Etimesgut Belediyesi, AFAD ve AKUT ve Psikolojik Destek olarak Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Genel Merkez Yönetimi ile işbirliği yapılmaktadır.

Şehit Rifat Çelik İlkokulu'nda hazırlanıp uygulanmaya başlanan zihinsel engelli bireylerde afet risk azaltma ve afete hazırlık programı çalışmaları proje aşamasındadır. Bu çalıştayla edinilecek yeni bilgiler ışığında, hazırlanan amaçlara uygun çalışma ve işbirliği yapılacağı beklenmektedir.

Yasemin GÜVEN

Şehit Rifat Çelik İlkokulu Psikolojik Danışmanı
&
Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Genel Merkez Yönetimi Genel Sekreteri

ACININ KOKUSU

Hava açıktı, tatlı bir serinlik insanın içine içine nüfuz ediyordu. Cadde üzerindeki kafelerin çoğu masalarını dışarı çıkarmıştı. Gençler, baharın son günlerine inat incecik kıyafetleri ve şen kahkahaları ile sonbahar hüznüne meydan okuyorlardı. Yaşlı kadın gençleri azıcık heves, azıcık haset ama çokça özlem ile izledi. Yeşil ışığın yanıyor olduğunu son anda fark etti ve hızlı adımlarla caddeyi geçmeye koyuldu. Yolun karşısına geçmesine 5-6 adım kala yanıp sönmeye başlayan yeşil ışık sarı ışığı haber veriyordu. Hiçbir sarı ışığa tahammülü olmayan şoför bir hırsla kornaya bastı. Keskin korna sesi ile herkes o tarafa doğru döndü, sadece yaşlı kadın hiçbir irkilme belirtisi göstermeksizin ve adımlarının hızını değiştirmeden yoluna devam etti. Şimdi geçmesi gereken bir cadde daha vardı ama aklı çok gerilere gitti.

Tam 48 yıl öncesine...elinin sıcaklığını hissediyordu belli belirsiz ama parfümünün kokusunu çok net duyuyordu. Yan yana yürüyorlardı, elleri birbirine değiyor ama kimse diğerinin elini tutmaya cesaret edemiyordu. Dillerinde konuştukları konuların sözcükleri ama akıllarında birbirlerine daha yakın olmanın arzusu vardı. Gidecekleri yer için karşıya geçeceklerdi yeşil ışık yanıp sönmeye başlamıştı, Genç çocuk kızın elinden tuttuğu gibi “hadi kırmızı yanmadan geçelim “dedi. Elleri kenetli minik kahkahalar ve korna sesleri ile karşıya geçtiler. Kız kızarmıştı ama koşmaktan değil kesinlikle, ellerindeki elin sıcaklığından.

Yaşlı kadının omzuna bir el dokundu. Bir an için geçmişe giden kadın kendine geldi. Genç bir kız karşıya geçmesi için kendisine yardım edebileceğini söylüyordu o sıra anladı ki bir süredir kımıldamadan olduğu yerde duruyordu. Genç kızın teklifini geri çevirmedi.

Hastaneye gelmişti. Ahretliğinin kocası bir haftadır hastanede yatıyordu. Ahretliği öleli üç yıl olmuştu. Ölümü o kadar ani olmuştu ki ne tam idrak edebilmiş ne de bir çare olabilmıştı. Yüreği pır pır atan bir güvercinin ellerinin arasından süzülüp gitmesi gibi uçup gitmişti sonsuzluğa. Elli senelik bir dost kaybı bir kardeş kaybı kadar dokunur insana, bir uzvun kopmuş gitmiştir senden, bundan sonrasında hep biraz eksik hep biraz yalnızdır insan. Yeni dostluklar için uğraşmaz artık ne istek vardır ne de zaman çünkü.

Hastanenin kapısından girerken o sevimsiz kokunun onu karşılayacağını biliyordu. Acının tadı olurdu, acının hissi de olurdu. Bilinmeyen bir şey varsa o da acının bir kokusu olduğuydu; amonyak, baticon ve ucuz temizlik

maddelerinin uyumsuz birleşimi... Burnun direğini sızlatmaktan öte iç sızlatan, seni karmakarışık eden bir kokudur; için daralır, için daraldıkça derin soluklar almak istersin her solukta o koku tüm hücrelerine işler. Hastanelerde acı kokar işte.

Yaşlı kadın yıllar önceki bir anıyı hatırladı yine. Tıpta okuyordu Murat, dersleri çok yoğun ve o yoğunluk arasına sıkıştıyordu görüşmeleri. Maziye, her boşlukta soluğu onun yanında alıyordu. Bazen bir çay bazen bir yemek molası kopardı sohbetler. Bittiğinde birinde mutlu bir gülümseme diğerinde ise eksiklik duygusu bırakıyordu; ama ikisi için de küçük tatlı anlardı. Yine o gün içi kıpır kıpır gitti Murat'ın yanına. Bu sefer okulda değil hastanede buluşacaklardı. Murat “ seni bulamasam beni bulacağın yok” dedi belinden tutup kendine çekerken Maziye'yi. Kaybolduğunu anladım, karışık biraz bu hastane diye devam etti. İç çektik genç kız. Buluşmak için kötü bir yer hiç sevmediğimi biliyorsun, hele de bu koku... Ölümün kokusu mu bu, yoksa mikroplar mı böyle kokuyor Murat? .Ooo konu ciddileşti o zaman ciddi ciddi cevap vereyim canım. Bu koku serumlardan yayılan B vitaminin kokusu dedi. O sıra ambulansa koşmakta olan görevlilerden biri Maziye'ye çarptı. Tam düşüyordu ki Murat onu tutuverdi.

“Teyzeciğim döner kapı çarpacak durma“ dedi temizlik görevlisi. Yaşlı kadın yaşadığı ana geri döndü. Eskiden beri geçmişi çok düşünürdü Maziye. Şimdilerde ise daha derinlere iniyordu sanki ve bugüne dönmesi daha da zorlaşıyordu.

3. kat 315 no'lu odanın kapsından içeri girdi. Sadık yatağında uyuyordu ama kapının sesine gözlerini açtı. Karşısında Maziye'yi görünce sevindi ama kaşlarını çatıp “sana gelme demedim mi bir şeyim yok iyim ben” derken yatağında doğrulmaya çalışıyordu. “hadi oradan ben seni bilmez miyim hem gelme dersin hem söz edersin. Ahretliğimin hatırına geldim. Hem bak ne getirdim.” Çantasından çıkardığı kabın içinde Sadık 'ın en sevdiği kek vardı. Keçiboynuzlu, tam buğday unlu, üzümlü kek...

Maziye poşetinden çıkardığı kolonya ve peçeteyi de komedinin üzerine koydu. Pardösüsünü çıkarıp askılığa astı ve odadaki tek sandalyeyi Sadık'ın yanına çekip oturdu. Tekrar geçmiş olsun dedikten sonra neden ameliyatı kendisine haber vermediğini sitemkâr bir şekilde sordu. Aldığı cevaplar inandırıcı gelmediği halde Sadık'ın yüz ifadesini endişeli bulduğu için konuyu uzatmadı. Havadan sudan konuştuktan sonra açık halde duran televizyonu

izlemeye koyuldu. Sadık sürekli saatine bakıyordu. “Hayırdır randevun mu var?” diye göz kırptı Maziye, “ama ben sana diyeyim bu saatten sonraki randevuların sonu kardiyolojide biter”. Sadık güldü, esprili birkaç cevap verdikten sonra hadi dedi sen artık git, Canan öğle arası uğrarım demişti. “iyi işte o gelene kadar durayım hem Canan’ı da çok özledim.” “Git sen yorulma, hem Canan gelene kadar ben de biraz uyurum” dedi Sadık. Maziye alınmıştı ama belli etmek istemedi, hazırlanmak için ayaklandığı sırada içeriye hemşire girdi ve birazdan doktor beyin kontrol için geleceğini söyledi. Sadık hay aksi der gibi yüzünü ekşitti.

Doktor “hastamız nasıl bugün” diyerek içeri girdiğinde Maziye’ nin yüzü kapıya değil pencereye dönüktü. Yolun karşısındaki genç çifte dalmıştı. Çiftin birbirlerine sarılmalarını, birbirlerini öpmelerini el ele tutuşup yürümelerini izledi. Ah! dedi Sadık’a dönerken “Bir yanımız yaprak döker, bir yanımız bahar bahçe”. Sözünü bitirip Sadık’a dönmesiyle doktor ile göz göze gelmesi bir oldu, başını örteceği şal ellerinden düştü, ayaklarındaki ellerindeki derman gitti, bir yere tutunmam lazım diye aklından geçirirken karanlık bir boşluğa teslim oldu.

Karanlıklar böyle imiş demek ki içten başlayıp dışa doğru yayılan tüm benliğini kaplayan, sözüm ona sonunda ışık olacağı söylenen karanlıklar. Bende niye ışık yok peki ya da neden ben boşlukta süzülüyorum da yuvarlanıyorum. Neden içim yangın yeri? Yoksa etim kemiğim yanıyor da ben mi anlamıyorum. Dokunuyorum kendime buz gibiyim, o yakan kavuran ateş, neremi yakıyor neden kül olup bitmiyorum. Karanlıklara onun için yuvarlandım ama şimdi yavaşlıyorum. Göz kapaklarım oynuyor bu bir rüya ama uyanmak istemiyorum çok iyi biliyorum.

Çok şükür uyandınız dedi güler yüzlü hemşire. Gereğinden fazla baygın kaldınız doktor bey de çok telaşlandı. Uyanır uyanmaz haber vermemizi istedi dedi. Maziye bir şey diyecek oldu sesi çıkmadı sadece su diyebildi.

“Siz ne alırsınız” dedi garson? Su dedi Maziye sadece su. Murat “ben de bir çay alayım” dedi. Kalabalık bir kafenin en تنها köşesine oturmuşlardı. Murat için oturdu denemezdi sandalyeye ilişmiş olabilirdi ancak. Acelesi var gibi, sözünü uzatmadan söyleyip kalkacak gibi... Maziye atkuyruğu yapmıştı saçlarını, yüz hatları ortaya çıkmıştı. Murat hayranlıkla baktı Maziye’nin suratına, ela gözlerine, uzun kıvrık kirpiklerine, dolgun dudaklarına, bu sadeliğin altında pırıl pırıl parlayan güzelliğine... İlk aşkına, hayatını hayatına adayabileceği tek insana... İçi acıyordu. Onun kokusunu duyamayacak olmanın

sıkıntısı birazdan söyleyeceklerinin ağırlığı her şeyi daha da zorlaştırıyordu. Lafi uzatmanın anlamı yoktu bu suç Murat'ındı ve en büyük cezayı Maziye' ye hasret yaşayarak kendisi çekecekti. Maziye ise böyle namussuz böyle hayırsız birine sadece öfkelenecek ve sonrasında unutup gidecekti zaten. Murat söyleyeceklerini söyledi ve kalkıp giderken geriye dönüp bakmadı bile.

Maziye yataktan doğruldu. Başındaki zonklama ve dönme devam ediyordu ama kendini bırakmadı. Zorla da olsa odadan dışarı çıktı ve Sadık'ın odasına gitti. Odada Sadık ile kızı Canan'ı endişeli bir halde konuşturlarken buldu. Canan Maziye'yi görür görmez yerinden fırladı "Maziye teyze niye kalktın, iyi misin gel otur" şöyle dedi koluna girerek. Sağ ol kızım ama oturmayacağım Sadık'a iki çift sözüm var. Sadık duyacaklarını biliyordu. "Haklısın ama inan bana bırak bu hastaneyi bu şehirde doktorluk yaptığından bile haberim yoktu". "Bu musibet başıma bela olunca kader bizi karşı karşıya getirdi" dedi. Ameliyatın aciliyeti ve onun bu konuda uzmanlığı beni mecbur bıraktı. Maziye uzun uzun baktı Sadık'a senin eşin benim 50 yıllık dostumdu sen ise 40 yıllık Şimdi sen söyle ben ne yapayım şimdi hangi kızgınlığımı hangi kırgınlıklarımı dökeyim, içimdeki ukdelerin hangi birini anlatayım. Siz ki her şeye şahitsiniz ben şimdi ne yapayım? Sadık ve Canan başını öne eğdi . Maziye Canan'a dönerek şu ihtiyar baban unutursa hatırlat, Murat'a benimle ilgili bir çift laf etmeyecek eğer ederse hasta masta demem yüzüne bakmam. Sonra hızlıca odadan çıktı.

Hastaneden çıkmak üzereyken hemşire Maziye'yi durdurdu ve doktor beyin onu karşı kafede beklediğini isterse kendisinin de eşlik edebileceğini söyledi. "Gerek yok kızım "dedi Maziye. Bir taksi çevirip evine gidebilir ve bu mevzuyu unutabilirdi ama 63 yaşındaydı ve çekineceği hiçbir şey yoktu, istemese de bazı şeyleri zamanla zaten unutacaktı. Kafeye girdi masaya yaklaşırken Murat ona bakıyordu. Konuşmaya Murat başladı onu gördüğüne çok mutlu olduğunu bu durum için Sadık'a kızmamasını, tüm ısrarlı sorularına rağmen Sadık'ın kendisiyle ilgili hiçbir şey paylaşmadığını ekledi. Bunlar Maziye' nin umurunda mıydı sanki? O yıllar önce Murat'ın uğruna kendisini terk ettiği sevgilisi ile evlenip mutlu olup olmadığını merak ediyordu, hiç vicdan azabı duyup duymadığını, bir gün bile olsa kendisini özleyip özlemediğini merak ediyordu. O yüzden sadece sustu. Murat da sustu. Ne zaman ki sessizliğin yakıcılığı Murat'ı rahatsız etti bir ipin kopup üstündeki boncukların dökülmesi gibi dökülüp saçılıverdi. "Merak ettin mi bilmiyorum ama vicdan azabı duymadığım bir gün yaşamadım". Zamanı geriye almayı seninle bir ömür

geçirmeyi istemediğim bir an olmadı. Ben bir hata yaptım ve en büyük cezasını sensizlik ile ödedim. Maziye beni affet. Bir gençlik hatasıydı ama o kız bana hamile olduğunu söylemişti, tek seçeneğim vardı onunla evlenmek çünkü bu aileme izah edebileceğim bir durum değildi. Evlendik ama bebek anne karnında 4 aylıkken öldü. Sonrasında bir sürü tatsız olay bir yıl olmadan boşandık. Zaten okul devam ediyordu kendimi derslerime verdim. Maziye gayr-i ihtiyari Murat'ın yüzük parmağına baktı. Murat fark etmişti biraz da utanarak ekledi. Uzun yıllar sonra tekrar evlendim. Adanur fedakâr bir eş iyi bir anne oldu, onu da 3 yıl evvel kötü bir hastalıktan kaybettim. Maziye hayat bana çok şeyler yaşattı çok acılar çektim lütfen bana hakkını helal et ve beni affet.

Maziye yutkundu, bu konuşmadan sonra hafifleyeceğini sanmıştı ama külçe gibi ağırdı şimdi. Söylese konuşsa çağlayanlar gibi aksa yakıp yıksa sürüklese önüne aldıklarını... ne değişecekti? Hiçbir şey... Murat'ın gözlerine baktı son kez ve helal ediyorum hakkımı, gelmiş geçmiş işler boş ver dedi.

Montunu giyinip ayaklanmıştı ki Murat dur dedi gitme konuşalım biraz daha, sen anlat. Eşin, çocukların... Yutkundu Maziye ve “ben hiç evlenmedim” dedi. Herkes sustu, her şey durdu, dünya durdu bir an için, sadece bir an için ezildi herkes bu cümlenin ağırlığıyla. Sonra saatler tekrar akmaya başladı. Maziye yürüdü gitti, dönüp arkasına bakmadı.

Cansel TORAMAN
Samsun Fatih Temiz Ortaokulu
Rehber Öğretmeni

BİR PSİKOLOJİK DANIŞMANIN DEFTERİNDEN...

Kafasında bit varmış... Kimse yanına oturmak istemiyormuş... Neymiş efendim, dersine giren öğretmenler yanına yaklaşmaya korkuyormuş... Kimmiş? Hangi öğrenciymiş? Ay, bize de bulaşırsa... Çok tiksiniyorum... Bak, kaşıntı bastı her yerimi...Acaba ben de bitlendim mi?...

Gelmesin okula...

Gelmesin okula...

Gelmesin okula...

Temizlesin annesi babası... Yok mu? Ee vaar temizlesinler... Biz mi temizleyeceğiz çocuğun başını da?

Amaaaan arkadaşlar amma yaptınız! Bit her okulda var, toplu yaşanan her yerde de olma olasılığı var zaten. Pislikle ilgili bir şey değil ki, en temiz olana da gelir. Yok canım boyalı saça gelmez olur mu, boyanın ilk bir iki gün kokusuna belki gelmiyordur, sonra ona da bulaşır. Bilmediğimiz birçok çocukta vardır zaten bit, okul burası. Biz öğretmeniz. Evde sık sık kontrol edin, arada bir de bit şampuanı ile yıkayın saçınızı, bir şeycik olmaz. Bu arada ben de çocukla konuşayım... Yalnız hissediyordur kendini sınıfta, dışlanmış baksanıza çocuklar... Ailesini de bir tanıyalım. Çocukta bit varsa onun suçu değil ki, ailenin problemi, konuşuruz, yıkarlar.

...

Karşımdaki sandalyede ürkek gözlerle oturuyor. Onu neden çağırdığımı merak eden ifadesi gözle görülebiliyor ama endişe daha güçlü... Kimim ben, o ne arıyor burada, sınıfa girdiğim ve kendimi tanıttığım o ilk buluşmayı yaşamamış, diğerlerinden geç başlamış okula, beni bilmiyor.

Kendimi tanıtıyorum. Neden buraya geldiğine gelince, onu biraz daha yakından tanımak istediğimi söylüyorum. Malum ben tanışmak için geldiğimde onu sınıfta görememişim, şimdi zamanım da müsaitken bir çağırayım da tanışalım demişim...

Annesi ve babası ile yaşıyormuş, evleri hemen şuracıkta, hatta benim odamın camından bile görülüyormuş. Bakıyoruz, gösteriyor. Babası inşaat işçisi, ağabeyi Eskişehir'de üniversitede okuyormuş. Ablası varmış, görüşmüyorlar, evden kaçmış çünkü... Annesi ev hanımıymış.

Pek çok konuda konuşuyoruz. Evdekiler, abisi, ablası, küçük kardeşi... Küçük kardeşin? Diyor ki; '6 aylık kardeşim vardı, onu alıp yurda götürdüler. Ama annemle babam onu götürmelerinden sonra çok ağladılar. Annem hala çok ağlıyor. Çok tanımıyor kardeşini. Geçen yıl babaannesiyile Van'da yaşamış, çok özlüyormuş Van'ı. Ahh, babaannesiyile orada ne kadar mutluymuş. Yine Van'a gitmek istiyormuş. Burada mutlu değil miymiş? Mutluymuş, mutluymuş da çok sıkılıyormuş.

O konuşurken gözlerime bakmadığı zamanları yakalayıp devamlı saçlarına takılıyorum. Ne kadar da gür saçları var... Belki aylardır taranmamışlar. Keçeleşmiş bir görüntü. Aralarda da bit/sirke olması muhtemel ufak gri noktalar. Aramızdaki bir metrelik mesafeden seçilebiliyor ayrıntılar.

'Ne kadar gür saçların var, ne güzeller... Nasıl yıkıyorsun onları, gerçekten zor olmalı?' diyorum. Kendisi yıkıyormuş.

'En son ne zaman yıkandın?' diyorum alınmamasına dikkat ederek, önce hafta sonu diyecek, sonra değiştiriyor, tekrar değiştirdi derken hatırlayamıyor... Üzgün...

'Kimse benimle oturmuyor, kafanda bit var diyorlar, Van'dayken de bit olmuştu, babaannem tek tek ayıklamıştı, hepsi geçmişti, niye oldu ki yine... Niye geçmiyorlar?'

'Üzülme sen. Saçların o kadar gür ki, kendin yıkaman zor. Birinden bulaşmıştır, o sorun değil ama şimdi anneni arar konuşuruz, ben ona ilaçlı şampuan öneririm, yıkar, hiçbiri kalmaz...'

'Yooo, annemi aramayın!!!... halamı arayın..'

'Halan da mı sizinle yaşıyor?'

'Yooo, o evli, bizimle yaşamıyor ama annem bilemez, siz halamı arayın'

'Tamam halanı arayalım ama annen neden bilemez, anlayamadım?'

'Annem biraz hasta da öğretmenim...'

Önce 6 aylık yuvaya verilen kardeş, sonra da annenin hastalığı... Soru işaretleri oluşuyor kafamda... Kemikleri sayılan minicik bedeniyle oturuyor işte karşımda. Gözlerinin altında kahverengi halkalar, gülümseyerek ve bazen de dalarak babaannesiyile Van'daki günlerini anlatıyor bana durmadan ve hep aynı konuya dönerek.

'Babaannem sabahları bana kahvaltı hazırlardı, ooo her şey olurdu, ben yemek istemezdim, naz yapardım işte, keşke yeseydim, yemedim diye mi geri gönderdi acaba beni... Arkadaşım vardı, Zülal.. Onunla yaramazlık yapardık hep, üstümü hep kirletirdim, babaannem hiç kızmazdı, ama yoruluyordu, keşke yormasaydım onu, o yüzden mi gönderdi acaba beni geri...babaannem beni çok severdi, istediklerimi hep alırdı, birlikte yatıyorduk, biliyor musunuz saçlarımı tarıyordu her sabah, hep toplardı, bir de benim derslerim orda çok iyiydi, burada hiçbir şey anlamıyorum ben.....'

Sınıfına gönderiyorum, göndermeden önce aramam için halasının numarasını veriyor. *'Halam sana her şeyi anlatır öğretmenim'* diyor.

Hala, çok seviyormuş onu, annesine babasına bırakmak istemiyormuş. Doğruymuş, kardeşini de devlet sahiplenmiş ama onu neden almamışlar, babaanne bakarım dedi diye almamışlar. Bu yüzden geçen yılı Van'da geçirmiş, doğruymuş... Doğruymuş, anne hastaymış, psikolojik tedavi görmesi gerekiyormuş, hastaneye yatmalıymış ama yatmıyormuş, şiddet uyguladığı çok olmuş, hatta babaanneye de uygulamış da o yüzden kimse yanaşmıyormuş artık... 'Ben hafta sonları alırım kızımı, bırakmam, ama sonuçta onlar da anne babası, sürekli ben bakamam ki, benim de evim, eşim var' diyor hala... Birden kırılıyorum. Kalbim paramparça...

Komşusu olan başka veliler geliyor. Kimse arayıp sormuyormuş, geç saatlere kadar dışardaymış çocuk, ne yiyor belli değil, elinde hep hazır

yiyecekler, bütün gün sokaklarda... Bir gece apartmanın bahçesinde yatmış, nedeen? Annesi dövmüş, içeri almamış. Evden bağırışlar, kavga gürültü sesleri, ağlamalar geliyormuş hep, krizlere giriyormuş anne, girince de kendisine ve başkalarına zarar veriyormuş. Mahallenin çocukları ondan korkuyorlarmış, üstü başı perişan, kapının önünde dikiliyormuş bazen. Evden dışarı asla çıkmıyormuş.

-Evinize gelmek istiyorum.. Annenle tanışmak istiyorum..

-Hayır öğretmenim, **lütfen gelmeyin...** olmaz..

-Neden korkuyorsun? Annenle kapıdan bile konuşsam olur, eve girmesem ama gelip tanışsam olmaz mı?

-Olmaz öğretmenim...Olmaz.. Lütfen gelmeyin... Siz annemi bilmiyorsunuz...

-Ne olabilir? Sana kızar mı, bir şey mi yapar?

-Olmaaaaz...Lütfen öğretmenim.. İstemiyorum...Gelmeyin...Halamı arayın, o beni alacak, beni götürecektir buradan.. Ben burada yaşamak istemiyorum. Böyle anne istemiyorum. Babaannemi istiyorum, babaannem gibi anne istiyorum...

Sosyal Hizmetlere verilmek üzere bir rapor hazırlayıp idareye teslim ediyorum, hayati durumundan endişe ettiğim bir öğrencimiz olduğunu Okul Müdürüne anlattığımda yazdığım raporla Sosyal Hizmetlere gidiyor müdürüm. Bekliyoruz...

Her gece onu düşünerek yatağa giriyorum, her sabah onu düşünerek yataktan çıkıyorum. Meslek hayatım boyunca hayatından endişe ettiğim minicik başka yüreklerde olduğu gibi bu yürekte de birlikte atıyoruz... Kalp atışlarını duyuyorum ellerimde... Beni bekliyor...

Her gün okula geldiğimde ilk işim nöbetçi öğrenciyi çağırıp bugün okula gelip gelmediğini kontrol ettirmek oluyor... Neyi bekliyorum...?

Günler birbirini kovalıyor. Sosyal Hizmetlerden görevliler evlerine gidiyor.....Veee..

Kızımızın kendi başının çaresine bakabileceği kararına varıyorlar. Yurda gitmesine gerek olmadığını düşünüyorlar...

Ben bu arada babayı çağırıyorum...

Baba, algı seviyesi muhtemelen normalin altında ya da hayat şartlarıyla zekasını kullanmamaya alışmış, alıştırılmış zavallı bir vatandaş... Üstü başı perişan, ayakkabıları yırtık...Konuşurken söylediklerini anlamakta zorlanıyorum, o da benimkileri kavrayamıyor...

'Yok annesi hasta değil' diyor sadece, 'hasta değil, bakıyor kıza... Hem evde ona ihtiyaç var...'

Eskişehir'de okuyan ağabeyi arıyorum, acil görüşmemiz gerek diyerek okula çağırıyorum... Ağabey geliyor, annesi yüzünden evden gittiğini, yoksa cinayet işleyebileceğini, kadının kendine de çevresine de zarar verebileceğini ve daha önce de verdiğini anlatıyor. Yurda verilen kardeş, ablanın evden kaçışı, babaannenin yediği dayak, babanın etkisiz eleman oluşu, her şeyi konuşuyoruz ağabeyle... Çocuk çok zeki, hem okuyor, hem çalışıyor, çalıştığı dükkanda yatıyor... Bir gün ev tutacak, kardeşini yanına alacaktı ama şimdi yapamazmış bunu... Halası mı? Orda kalıyor şimdi, onu çok seviyor ama o da sürekli yanına alamaz, enişte karşı bu duruma... Kendi çocukları var, yapamaz...

Her gün çağırıyorum...Karnı her zaman aç, gün sonunda babası işten gelirken ekmek arası bir şey getiriyor, her gün tek öğünü olarak onu yiyor, 'aç değilim' diyor, her zaman 'aç değilim' diyor, halasını ve babaannesini ne kadar sevdiğini anlatıp duruyor, annesini sorunca gözlerindeki ışık sönüyor, 'onu sevmiyorum' diyor, okul kıyafetleri aylardır yıkanmamış, saçlar taranmamış, sınıfta hala koktuğu için tek oturuyor... Her gelişinde 'halamı arayın, beni alsın' diyor... 'Babaannem hasta, yoksa beni bırakmazdı', 'abim beni götürecektir, söz verdi' diyor, diyor, diyor...

Tüm o günler boyunca içinde bulunduğum çaresizliğin boyutunu bu mesleği yapan tüm arkadaşlarım bilir ve meslek hayatlarının kimi dönemlerinde yaşamışlardır da...

11 yaşında bir kız çocuğunun evde ağır şiddet ve ihmale uğramasına nasıl gözlerimizi yumup hayatımıza devam etmemiz beklenebilir? Kim sosyal hizmetlerdeki yetkililerin ' devlet yurtları ev ortamından daha kötü hocam, evde cinsel taciz veya istismar olmadıkça, çocukların anne ve babalarıyla birlikte kalmaları gerek, yurtlara yerleştirilmesine taraftar değiliz...' sözleriyle karşılaşmadı? Ben birçok kez duydum... İşte bunu duyduğum vakit mesleğini profesyonelce yapma, dinlediği veya şahit olduğu yaşam hikayelerinden etkilenmeme özelliğimi yitirdim, kim sizden bunu isteyebilir ki?... Biz sadece psikolojik danışman değiliz, biz insanız da...

183'ü arıyorum...

Öğrencinin hayati tehlike altında olduğunu söylüyorum..

Kısa sürede okula sosyal hizmet görevlisi ve psikolog geliyor, benimle ve çocukla özel olarak görüşüyorlar... İkna oluyorlar, evet, daha önceki raporlar evde yaşamaya devam etmesi yönünde ama... bu kez psikolog , sorumluluğu alıyor, eve tekrar gideceğini, kişilerle bizzat iletişim kuracağını vs. vs. söylüyor...

Aradan 10 gün geçmeden çocuk, yetkililer tarafından okulumuzdan alınıp götürülüyor.

Yurda yerleştirildi... Bir çocuğun hayatı değişmişti... Sorumlu psikologtan yerleştirildiği yurdu öğrendim, aradım... Oradaki sorumlu sosyolog ilk 10 gün akraba dahil çocuğun kimseyle görüşürülmediğini söyledi, 10 günün sonunda ziyarete geleceğimi söyledim...

10 günün her günü vicdanen yine sorguladım kendimi... Yapılması gereken yapıldı ancak acaba kurum dedikleri gibi evden daha fazla mı olumsuzluk içeriyordu, acaba gece orada çocuğum, başını yastığa koyduğunda aklından neler geçiyordu, söylediklerimi hatırlıyor muydu, ağlıyor muydu...iyi davranıyorlar mıydı ona???

Süre dolduktan sonra ve son görüşmemizden bir 15-20 gün kadar sonra okul müdürüm ve ilgili, kızı yakından tanıyan bir öğretmen arkadaşımızla yola koyulduk... Vardığımızda bir süre bekleme odası

gibi bir yerde beklememizin ardından getirdiler kızımızı... Gözlerimize inanamadık... Karşımızda saçları pırıl pırıl parlayan, yanakları pembe pembe, gözlerine can gelmiş, kilo almış, güzelleşmiş, hepsinden önemlisi gözlerinin içi gülen bir kız duruyordu... Sarıldık, durup durup sarıldık... Endişelendiğim her şeyi sordum ona...12 kız çocuğu bir evde kalıyorlar, başlarında 3 adet bakıcı abla var... Her evin sorumlu sosyoloğu var, sürekli teftiş ediyor, tam zamanlı orada bulunuyor... Dupleks, müstakil evlerden oluşuyor kurum. Evde yaşlıları çoğunlukta, birkaç yaş küçük ya da büyük kızlar da var. Bakıcı ablalar tarafından haftada 2 kez banyo yaptırılıyor, tırnakları kesiliyor, saçları taranıyor... Sıcak yemek yiyor her öğün, başta iştahsız olduğu için, yemediği için kızmışlar ona, tek şikayeti oymuş, şimdi yemeklerini bitiriyormuş... Bir sürü sosyal aktiviteden bahsetti. Okulu değişmiş hemen.. Yakındaki bir okula servisle götürülüp alınıyorlar... Ödevlerini yapıyormuş, derslere katılmaya başlamış bile, arkadaş edinmiş bir sürü... Halası ve ağabeyi ziyaretine gelmişler, telefonla da görüşmüşler... Halası hafta sonları alacakmış... Sarıldık, güldük, ağladık... Vicdanımın sanki suyun üstünde uzandığını, aynı anda yüzüme değen güneşle gevşediğimi, huzurla her şeye rağmen hayatın güzel olduğunu hissettiğimi anımsıyorum...

Telefonla görüşüyoruz...Dönem sonunda takdir aldı...Yarıyıl tatillerinde halasındaydı.. Yaz tatilinin büyük bölümünde babaanne de halaya geldi ve ağabey, babaanne görüştüler, birlikteydiler sık sık... İki yıl geçti...

Telefon görüşmelerinde anne ve babayı sordum...

Babası halasında gelip görüyormuş onu, annesi tedavi olmak için hastaneye yatacakmış... Değişen bir şey yokmuş henüz...

Ona ilk ziyaretimde bir defter hediye etmiştim... İçini dökmesini, bana yazmasını istemişim... 'Yazıyorum hocam' dedi... 'Her şeyi yazıyorum... Size anlatamadıklarımı da yazıyorum... Hiçbirini unutmak istemiyorum... Hepsini yazıyorum...'

Verdiğimiz kararların bir insan hayatını kökünden değiştirebilir olduğu, riski çok yüksek bir meslek icra ediyoruz... Ne yazık ki görüştüğüm her 10 çocuktan ortalama 8'i şiddet görmüş ya da görmekte, ihmal edilen çocuk sayısı da yadsınamayacak kadar çok. Ankara'nın merkezinde henüz temel ihtiyaçları karşılanamayan, günde tek öğün ve sağlıksız gıda alan, sırf bu yüzden gelişim geriliği ve özel öğrenme güçlüğü tanıları olan çocuklarla birlikteyim, birliktesiniz... Hepsine, herkese elimiz uzanamaz belki, uzanamıyor da ama bir umut olsun hepimize... Bazen kurumlar çalışıyor, bazı çocuklar zincirleri kırabiliyor... Kalplerini ellerimize veriyorlar, ellerimizde atıyor...

Kişiler ve mekanlarla ilgili bazı değişiklikler yaptığım olmuştur ancak olaylar tamamıyla gerçektir... Sevgilerimle...

ÖLÜM BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ

İnsan... Düşünen bir varlıktır! Rutinimizin dışında bir olayla karşılaştığımızda, otobüste, dolmuşta, metroda, şehirlerarası seyahatlerde, bir yerden bir yere giderken... Evimizde bir nefes almak için kendimize baş başa kaldığımızda düşünmek, sorgulamak, yaşantımızı gözden geçirmek çoğunlukla yaptığımız bir eylemdir. İnsanlar okudukça, araştırdıkça, yaşantıları gözlemleyip irdeledikçe, farklı insanlar tanıdıkça, farklı olaylarla karşılaştıkça, gezerek farklı kültürleri görüp tanıdıkça yaşantı çeşitliliklerini artırır. Yaşantı çeşitliliği ise farkındalığı artırarak, sorgulama ve düşünme becerisini geliştirip hayata daha geniş bir pencereden bakabilme olanağı sağlar.

İnsan hayatı olumlu-olumsuz, iyi-kötü, acı-tatlı yaşantıların toplamıdır ve insanlar karşılaştıkları zorluklarla, sürekli iyiye, huzura, mutluluğa ulaşmak için mücadele ederler. Çünkü hayatta hiçbir kavramın sürekliliği yoktur. Her kavramın, olgunun bir sonu vardır. Hiçbir insanın hayatı hep iyi ya da hep kötü değildir. Hayat bir sarkaç gibi bir o uçta bir diğer uçta gider gelir. Yaşantıların kabulü bireysel farklılıklar gösterse de, bazılarımız daha kolay kabullenip uyum sağlarken bazılarımız daha zor kabullense de, sonuçta herkesin yaşamı tek somut gerçek olan ölüme kadar bazen öyle bazen böyle devam eder. Evet, insan yaşamında bilgisine sahip olunan en somut bilgi... İnsanlar doğar, yaşar ve ölür. Doğumu ve yaşamı kolay kabul ederiz biz insanlar... Ama her insanın ölümü kabulü, ölümün bireyler üzerindeki etkisi, ölüm karşısında gösterilen tepkiler ve duygular, kategorize edilmiş olsa da, birbirinden farklıdır. Bir yakınımızı, tanıdığımızı, bizim için önemli olan bir insanı kaybettiğimizde bir olgu olarak gördüğümüz ölüm, bizim için bir olaya-yaşantıya dönüşür ve aslında kendi sonumuzla bizi yüzleştirir.

Ben de şu ana kadarki yaşantımda benim için önemli insanların ölümüne tanık oldum. Bazılarını kolay bazılarını zor kabullendim.

“Keşke hayatta hiç sevdiğimiz insanlar ölme” diye düşündüm. Ama “hayatta ölüm olmasa hayat nasıl olur?” diye hiç düşünmediğimi fark ettim ta ki Jose SARAMAGO’ nun “Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş” adlı kitabını okuyana kadar. Kitabı okurken kitabın çok güzel kurgulandığını, insanın hayal dünyasının sınırları olmadığını ve kesinlikle okunması gereken bir kitap olduğunu düşündüm.

“Adı bilinmeyen bir ülkede, dünya kuruldu kurulu görülmemiş bir olay gerçekleşir: Ölüm, o güne kadar yerine getirdiği görevinden vazgeçer ve hiç kimse ölmez. Bir anda ülkeye dalga dalga yayılan sevinç çok geçmeden yerini hayal kırıklığı ve kaosa bırakır. İnsanların ölmemesi zamanın durduğu anlamına gelmemektedir, ezeli bir yaşlılıktır artık onları bekleyen. Hükümetten kiliseye, sağlık kurumlarından ailelere, şirketlerden mafyaya kadar herkes ölümün ortadan kalkmasının getirdiği sonuçlarla mücadele etmek zorundadır. Ancak ölüm, beklenmedik bir kimlikle ve umulmadık duygularla insanların arasına geri döner. Ölüm ve ölümsüzlük karşısında insanın şaşkınlığını, çelişkili tepkilerini ve ahlaki çöküşünü, edebi, toplumsal ve felsefi anlamda derinlikli bir biçimde işleyen Jose SARAMAGO, geçici olanla ebedi olanı birbirinden ayıran kısa mesafenin meseli sayılacak “Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş” u başladığı gibi bitiriyor.”

Kitabı okurken, insanın ölüm olgusuna bakışında farklı ve geniş bir pencere açtığını göreceksiniz. Okurken, kitabın hem kurgu hem de yazım diliyle sizlere sunacağı farklılıklardan keyif almanız dileğiyle...

Evran ÇİÇEK

Etimesgut RAM Rehberlik Bölüm Başkanı

BİR BİTİŞ Mİ, YOKSA BİR BAŞLANGIÇ MIDIR NOKTA?

Aslında bir son duraktır nokta...

Ohhh bitirdim diye bastıra bastıra yapılan bir vurgu,
Söylenecekler bitti anlamında bir işaret

Peki ama gerçekten öyle mi?

Küçük görünür ama kocamandır nokta...

Tam her şey bitti derken yeniden başlamaktır .

Veeeeee bir çocuk kitabıdır **Nokta** ..... burası tartışılır aslında

Bana kalırsa bir eğitimci kitabıdır, yetişkin kitabıdır nokta

Diyerek noktamızı koyalım ki bir başlangıç daha yapabilelim .(nokta)

Nokta, Peter H. Reynold tarafından çocukları cesaretlendirmek için yazılmış bir hikaye kitabıdır.2005'te Amerikan Kütüphaneciler Birliği tarafından Carnegie Madalyası ile ödüllendirilmiş ve aynı yıl "Çocuklar İçin En İyi Video Film Ödülü"nü almış . Ve dahası var Peter H. Reynolds'ın Nokta adlı kitabından ilham alınarak Uluslararası Nokta Günü, 2009'dan bu yana her yıl 15 Eylül'de kutlanmaktadır.

Öğretmenin teşvikiyle kâğıdın orta yerine resim olsun diye bir "nokta" koyarak işe başlayan ve ertesi gün aldığı övgü ile cesaret bulup, "Bu noktadan daha güzelini yapabilirim," diyerek yaratıcılık yolculuğuna çıkan bir çocuğun hikâyesini anlatıyor.

Cesaretin, yaratıcılığın ve fark edilmenin duyguları nasıl etkilediği, düşüncelerden davranışlara dönüştüğünü bilmek gerekiyor ki yapamamalar, bilmiyoruzlar, çok kötüyümler bizi ele geçirmeden bir yol bulalım.

Anne -babalar ve eğitimciler bu noktada bizlere çok iş düşüyor. Yargılamayarak, destekleyerek, yıkıcı eleştirilerle değil yapıcı eleştirilerle, olmaz diye kesip atarak değil bir daha deneyimlerle belki de birçok çocuk ruhuna ulaşabilir, kendilerini fark etmelerine yardımcı olabiliriz.

Çocukların doğallığı var olan yeteneklerini fark etmek için süper bir fırsattır. Kendilerini ifade edebilecekleri çeşitli platformlar bizim yönlendirmelerimizle daha da anlam kazanacaktır. Bu hayatın her alanında olabilir. Sonuçta hepimiz birbirimizden farklıyız. Yetenek ve ilgilerimiz de bir o kadar farklı. Ne zaman ki bu zenginliği üretime, gelişime dönüştürür ve sürdürürsek toplumdaki gelişmişlik düzeyi de paralellik gösterecektir. Kendini tanıyan bireylere, nerede ne yapacağını bilen insanların oluşturduğu toplumun bir parçası olmak eminim ki iyi hissettirecektir.

Erken çocukluk döneminden itibaren yetenek ve ilgilerinin farkında olan, kendini tanıyan bireyler yetiştirmek eğitim sistemimizde sağlam bir temel oluşturacaktır. Bu nedenle çocukları yüreklendirelim, destekleyelim, kendilerini tanımları için fırsatlar verelim.

Sıra yetişkinlere geldiğinde de nokta yaparak işe başlayabiliriz belki de...(nokta)

Merve LAÇIN
Abdürrahim Karakoç İlkokulu
Rehber Öğretmeni

RESİM TERAPİSİ (ART THERAPY)

Resim Terapisi bir sanat eğitmeni ve psikoterapist tarafından yapılan bir çeşit sağaltım yöntemidir. Psikometrik ölçümler içerisinde projektif testler arasında yer almakta ve kişinin bilinçaltı, bakış açısı, duyarlılıkları, iç dünyası hakkında bilgiler vermektedir. Bu karşımızdaki kişiyi kolay anlamamızda ve bizlere bir yol haritası kazandırmada kullanılabilir yöntemlerden biridir. Uygulama için herhangi bir yaş grubu kısıtlaması bulunmaz. Resim çizerken;

- Çocuğun -kişinin olgunlaşma düzeyi, gelişimi hakkında bilgi sahibi oluruz
- Kişinin içsel kaygı, çatışma ve telafi mekanizmaları hakkında resim sayesinde bilgi sahibi oluruz.
- Kişi bir boşalım sağlar (bir çeşit katarsis etkisi) kendini anlatır, duygu paylaşımı kişileri rahatlatır.
- Kişi kendine de kendini anlatmış olur.
- Kendini ifade etmesi daha güç olan küçük yaş grubuyla çalışırken bu yöntemi kullanmak ve bununla yola çıkmak danışan hakkında bizlere pek çok bilgi kazandırır.

Bir çizim gördüğümüz zaman o kişi ile tanışmış oluruz.

Resim çizmekte direnç gösteren bireyler ile de karşılaşırız. Tipik cümleleri "ben çöp adam bile çizemem", "ben çok yeteneksizim" gibi olabilir. Onlara "zaten bir sanat eseri çıkarmanı beklemiyorum. Ben güzelliğine ya da çirkinliğine bakmayacağım. Benim için önemli olan kendi kompozisyonun. Çünkü tüm çizgiler sana ait." şeklinde telkinlerle cesaretlendirmeli ve çizmesini istemeliyiz. Çok fazla direnç ile karşılaşırsak zorlamak doğru bir

davranış olmayacaktır. Bu direnç zaman zaman sana bilgi vermek istemiyorum anlamına da gelebilir.

ÇİZGİLER KONUSUNDA KÜÇÜK İPUÇLARI

Baş çizimi: İlk önce çizilen vücut organıdır. Kafa, benliği ifade eder. Kafa çizimi genellikle kızlar tarafından daha büyük olarak çizilir. Bunun birkaç sebebi vardır. Erkekler göre fiziksel gücün daha önemli olması, erkeklerin daha fazla rekabet ortamında (erkekler ağlamaz, erkek adam dayanıklı olur vs...) kızlarınsa güven ortamında olması, kızlarda güzellik duygusunun ön planda olması, kızlar hakkında kalıplaşmış toplumsal yargıların olması (saç uzun aklı kısa vs..) gibi nedenler yer alır. İçe dönük, nevrotik, depresif kişilerde kafa çizimi önem kazanır. Çünkü onlar buna önem vermezler. Bu tip kişilerde kafa genellikle küçük çizilir. Maymun kafa çizimi genellikle nevrotik kişilerde görülür. Obsesif kişiler de başı önemsemez, fiziksel gücü ön planda tutarlar. Küçük çizme her şeyi kafalarıyla çözmeye çalıştıkları telafisinin bir sonucudur.

Kafanın büyük çizilmesi ise genellikle narsistlerde, paranoyalarda ve zihinsel gerilik (telafi) söz konusu olduğunda görülmektedir. Şişirilmiş ego ifadesidir. Yetersizlik duygusu yaşayan erkeklerde kafa normalden büyük çizilir. Bu da fiziksel yetersizliği kafamla beynimle telafi ediyorum mesajı verir. Ergenlerde yine kafanın büyük çizildiği gözlemlenmektedir (ben her şeyi biliyorum mesajı verir).

Yüz Çizimi: Yüzümüz duyguların ifade edildiği en önemli bölümdür. Yüzü profilden çizme genellikle paranoid eğilimli kişilerde görülür. Freud'a göre bu kişilerin latans dönemde atlatılmamış baba ile ilgili sorunları vardır. Aşırı içe dönük şizoid kişiler yüzün dışını belirgin çizerken içine fazla vurgu yapmazlar. Özellikle sosyal saldırgan kişiliklerde yüzü ayrıntılaşma ve saç vurgusu yoğun olmaktadır. Diken diken saçlar şiddeti ve öfkeyi sembolize etmektedir.

Gözler: Çocuklar ölümlerini gözlerini genellikle çizmezler. Göz vurgusu çok önemli bir unsurdur. Gözler hangi yöne bakıyor, gözlerdeki ifade hangi duyguyu çağırıyor, bu resim canlansa hangi duyguyu ifade eder? bakış açısıyla değerlendirilmelidir. Gözlerin üzerindeki kaşlar da duygu tamamlayıcı unsur olarak kabul görür. Gözlerdeki ifade ile ters bir şekilde çizilmişse içsel gerginlikleri, gel-gitleri ortaya koyar.

Burun: Bir benlik simgesi olarak kabul edilir. Ve bu uzva yapılan eleştiriler bu boyutta değerlendirilir. Özellikle erkek çocuklar tarafından bazen abartılarak çizimi yapılır. Sembolik bir aktarım söz konusudur. Kız çocukların estetik algıları daha gelişmiş olduğundan daha küçük çizimler yaparlar. Burun

üzerinde yapılan oynamalar üzerinden geçen düzeltme çizgileri burunla ilgili yapısal hassasiyetle özdeşleştirilir. Telafi çizgileri yoğunsa nefes alamama problemi veya estetik görüntüsünden hoşlanmama durumu olarak yorumlanabilir.

Ağız: Ağızın büyüklüğü bizlere oral saldırganlığı işaret edebilir. Evde kimin sözü geçiyorsa çocuklar onun ağızını ve çenesini daha büyük (abartılı) çizerler. Özellikle dişlerin çizimi de eklenmişse oral saldırganlık o derece katlanarak artış gösterir. Kapalı ve küçük bir ağız çizimi ya da hiç çizilmemesi, ağızım kapalı konuşmak istemiyorum mesajı verir. Çocuk çizimlerinde özellikle koca ağızlı bir anne figürü bize hiç susmayan, bağırان ve bazen de küfürlü konuşan bir anneye işaret edebilir. Saldırganlığın ağıza vurmasında genellikle küfür ve ısırma davranışları eşlik eder.

Saçlar: Yüzü örtecek biçimde çizilmişse egonun gizlenmesi söz konusu olabilir. Genellikle kişi sahip olduğu şekilde çizer. Örneğin kıvrıkcık saçlara sahip bir birey aynı şekilde çizer. Tam tersi şekilde çizmek kişinin tolere etmeye çalıştığını belirtir. Saçlar ayrıca kadınlarda benlik tasarımı ile özdeşleştirilir. Freud'a göre kızlar saçları ile rekabet ederler. Bu sebeple küçük kız çocukları saçları kesilirken ağlama eğilimi gösterirler (özellikle annenin saçları uzunsa).

Kulak: Genelde resimlerde pek çizilmez. Veya küpe vurgusu ile belli edilir. İşitme problemi yaşayan bireyler farkında olmadan telafi çizgileri kullanırlar veya büyük çizerek tolere ederler. Özellikle büyük ve belirgin şekillerde çizim yapılmışsa paranoid eğilimleri akla getirebilir.

Genellikle çizimlerde herkes kendi cinsiyeti ile ilgili çizim gerçekleştirir. Fakat nadir de olsa karşı cins çizimi de olabilir. Bunun anlamı cinsel kimlik bocalaması olabileceği gibi çocuğun ebeveynlerinden hangisine kendini yakın hissettiği, paylaşımda bulunduğu ve kendisine rol model olarak gördüğü ile ilgili olabilir. Özellikle tüm projektif testlerde olduğu gibi resim yorumlamada da bireysel farklılıklar, duyarlılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Her kişide her çizimin aynı yorumlanamayacağı üzerinde düşünülerek kullanılması önerilir.

Erinç ÖZDEMİR
Şehit Yakup Kozan İmam Hatip Ortaokulu
Rehber Öğretmeni